

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητας είναι μια σοβαρή διαταραχή, που πρωτοεμφανίζεται στην παιδική ηλικία με σημαντικές συναισθηματικές και κοινωνικές επιπτώσεις: οικονομικό κόστος, οικογενειακές εντάσεις, διακοπή της σχολικής φοίτησης, αυξημένες πιθανότητες για μελλοντική εμφάνιση διαταραχής της διαγωγής, εναντιωματικής προκλητικής διαταραχής και κακής κοινωνικής προσαρμογής.

Το σύνδρομο αυτό αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την ανάπτυξη του παιδιού και την εμφάνιση επιπρόσθετης ψυχοπαθολογίας στην εφηβική ηλικία, κυρίως, με τη μορφή δευτερογενών ανεπιθύμητων συμπεριφορών, όπως εναντιωματικότητα και παραπτωματοκτικότητα (Κουμούλα, 1999). Βέβαια, μπορεί να συνυπάρχουν και η Υπερκινητικότητα και η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής ή κάποιο άτομο να έχει το ένα ή το άλλο σύνδρομο.

Η διαταραχή αυτή χαρακτηρίζεται από υπερβολική για την ηλικία και άσκοπη κινητικότητα, από προβλήματα προσοχής, κυρίως με τη μορφή αδυναμίας της διατήρησης της προσοχής σε ένα θέμα, από παρορμητικότητα, με την έννοια της αδυναμίας της αναστολής της συμπεριφοράς και της συμμόρφωσης σε κανόνες.

Κατά την προσχολική ηλικία τα παιδιά αυτά τρέχουν από τη μια μεριά του δωματίου στην άλλη, ψάχνουν τις τσάντες των επισκεπτών, μιλούν συνεχώς, βγαίνουν από το σπίτι τρέχοντας, χωρίς να ενημερώσουν τους γονείς τους, σπάζουν και χάνουν τα παιχνίδια τους, ανεβαίνουν στα έπιπλα, δεν κάθονται σε ένα μέρος, κουνούν διαρκώς τα πόδια τους, κοιμούνται αργά και ξυπνούν νωρίς και γενικά εξαντλούν τους γονείς τους.

Τα παιδιά δεν μπορούν να εστιάσουν την προσοχή τους σε μια δραστηριότητα, μοιάζουν να είναι αφηρημένα, δεν προσέχουν τον εκπαιδευτικό, τον διακόπτουν, δεν περιμένουν τη σειρά τους και δεν ακολουθούν κανόνες, ξεχνούν τα βιβλία τους, δεν ολοκληρώνουν τις εργασίες τους, δυσκολεύονται να παραμείνουν καθισμένα, διασπάται εύκολα η προσοχή τους, μιλούν υπερβολικά, δεν μπορούν να κάτσουν ήσυχα. Αυτή η συμπεριφορά έχει ως αποτέλεσμα να αποτυγχάνει το παιδί στο σχολείο, να έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και βεβαίως, κακές διαπροσωπικές σχέσεις τόσο με τους συνομηλικούς του, όσο και με τον εκπαιδευτικό και τους γονείς του.

Στο DSM-IV ο όρος που επικρατεί είναι «διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής». Τα προβλήματα προσοχής αποκτούν έτσι κεντρική θέση και μπορούν να υπάρχουν χωρίς να συνοδεύονται απαραίτητα από υπερκινητικότητα. Προτείνονται, έτσι, τρεις διαγνωστικές κατηγορίες: α) Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας, Συνδυασμένος

Τύπος, β) Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας, με Προεξάρχοντα τον Απρόσεκτο Τύπο, γ) Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας, με Προεξάρχοντα τον Υπερκινητικό-Παρορμητικό Τύπο.

Τα διαγνωστικά κριτήρια, σύμφωνα με το DSM-IV (Μάνος, 1997), είναι:

«Α. Έξι ή περισσότερα συμπτώματα από τις ακόλουθες κατηγορίες πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον επί έξι μήνες, να προκαλούν δυσπροσαρμοστικότητα και να μη δικαιολογούνται από το αναπτυξιακό επίπεδο του παιδιού:

Απροσεξία

α) Συχνά αποτυγχάνει να επικεντρώσει την προσοχή σε λεπτομέρειες ή κάνει λάθη απροσεξίας στις σχολικές εργασίες, στη δουλειά ή σε άλλες δραστηριότητες, β) Δυσκολεύεται να διατηρήσει την προσοχή σε δουλειές ή δραστηριότητες παιχνιδιού, γ) Φαίνεται να μην ακούει όταν του απευθύνεται ο λόγος, δ) Συχνά δεν ακολουθεί μέχρι τέλος οδηγίες και αποτυγχάνει να διεκπεραιώσει σχολικές εργασίες, ε) Πολλές φορές αποφεύγει, αποστρέφεται ή είναι απρόθυμος (-η) να εμπλακεί σε δουλειές, που απαιτούν αδιάπτωτη πνευματική προσπάθεια, στ) Χάνει αντικείμενα απαραίτητα για δουλειές ή δραστηριότητες, ζ) Η προσοχή διασπάται εύκολα από εξωτερικά ερεθίσματα, και η) Συχνά ξεχνά καθημερινές δραστηριότητες.

Υπερκινητικότητα

α) Συχνά κινεί νευρικά τα χέρια ή τα πόδια ή στριφογυρίζει στη θέση, β) Πολλές φορές σηκώνεται από τη θέση του στην τάξη, γ) Τρέχει εδώ κι εκεί και σκαρφαλώνει, δ) Δυσκολεύεται να παίξει ή να συμμετέχει σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου ήσυχα, ε) Είναι διαρκώς σε κίνηση και στ) Συχνά μιλά υπερβολικά.

Παρορμητικότητας

α) Συχνά απαντά απερίσκεπτα, πριν ολοκληρωθεί η ερώτηση, β) Δυσκολεύεται να περιμένει τη σειρά του και γ) Διακόπτει ή ενοχλεί με την παρουσία του τους άλλους.

Β. Μερικά συμπτώματα υπερκινητικότητας-παρορμητικότητας ή απροσεξίας, που προκάλεσαν έκπτωση, ήταν παρόντα πριν από την ηλικία των επτά ετών.

Γ. Κάποια έκπτωση από τα συμπτώματα είναι παρούσα σε δύο ή περισσότερους τομείς [π.χ. στο σχολείο (ή στην εργασία) και στο σπίτι].

Δ. Πρέπει να υπάρχει σαφής απόδειξη κλινικά σημαντικής έκπτωσης στην κοινωνική, σχολική ή επαγγελματική λειτουργικότητα.

Ε. Τα συμπτώματα δε συμβαίνουν αποκλειστικά κατά τη διάρκεια της πορείας κάποιας Βαριάς Εκτεταμένης Διαταραχής της Ανάπτυξης, της Σχιζοφρένειας ή άλλης Ψυχωτικής Διαταραχής και δεν εξηγούνται καλύτερα ως κάποια άλλη ψυχική διαταραχή (π.χ. Διαταραχή της Διάθεσης, Αγχώδης Διαταραχή, Διασχιστική Διαταραχή ή Διαταραχή της Προσωπικότητας)».

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας οφείλεται σε νευρολογική δυσλειτουργία και είναι κληρονομική. Αναφέρεται στα χαμηλά επίπεδα δραστηριότητας των νευροδιαβιβαστών στο μετωπιαίο λοβό του εγκεφάλου, που ελέγχει τις παρορμήσεις και ρυθμίζει την εστίαση της προσοχής. Πρόκειται για ακούσιες αλλαγές της προσοχής και μη ηθελημένη κινητική δραστηριότητα. Οι αιτίες της δυσλειτουργίας αυτής κληρονομούνται στο 70% των περιπτώσεων, ενώ στο 20% έως 30% οφείλονται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως νόσος του εγκεφάλου (εγκεφαλίτιδα), εγκεφαλική βλάβη από τραύμα,

Άτομα με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητα

Συντάχθηκε απο τον/την Άννα Ειρήνη
Πέμπτη, 07 Νοέμβριος 2019 20:13 -

έκθεση σε τοξικές ουσίες (αλκοόλ, κάπνισμα, μόλυβδος).

* Ο Ευστράτιος Παπάνης είναι επίκουρος καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου.

<https://psychologia.gr>